

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького
Факультет суспільно-гуманітарних наук та права
Кафедра соціології та філософії

Робоча програма
ОК ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Затверджено на засіданні кафедри соціології та філософії

завідувач кафедри Л.В. Афанасьєва
протокол № 2 від 02.09.2024 р.

Назва освітнього компонента (обов'язковий /вибірковий)	Вступ до спеціальності Обов'язковий
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	054 Соціологія
Освітня програма	Соціологія
Рік викладання	2024-2025
Семестр	1 семестр
Викладач(-і)	Глинська Людмила Федорівна, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та філософії
Профайл викладача	https: ORCID: 0000-0003-2223-2024
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок)	+38 0961083960 glinskay.lyudmila.2016@gmail.com Онлайн-консультації: через систему центру освітніх дистанційних технологій, Viber, Telegram
Сторінка освітнього компоненту на сайті центру дистанційних освітніх технологій Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького	http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=2647

АНОТАЦІЯ

Освітній компонент «Вступ до спеціальності» є ефективним способом оволодіння майбутнім спеціалістом знаннями про свою спеціальність. Запропонований курс дозволить

студентам усвідомити сутність соціології як науки, як навчальної дисципліни і як професії. Вивчення даного курсу сприятиме розумінню особливостей громадської позиції соціолога, типи взаємин соціології та політики, моральні принципи соціолога, етику соціологічного дослідження, багатоманітність соціологічної діяльності тощо. Отримані знання дозволять студенту прагнути до кращого освоєння майбутньою професією.

Навчальний курс «Вступ до спеціальності» є невід'ємним складником системи підготовки соціологів за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавр” і є необхідною складовою вивчення таких соціологічних дисциплін, як «Соціологія», «Історія соціології», «Методи збору соціологічної інформації», «Пізнавальні технології в соціології». Крім цього, курс широко використовує надбання різних суміжних наук, зокрема історії, філософії, культурології, психології.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою викладання освітнього компонента «Вступ до спеціальності» є формування у студентів усвідомлення особливостей своєї майбутньої професії, її ролі та значення в суспільстві та сфер і видів професійної діяльності. Основні завдання вивчення дисципліни: з'ясувати особливості соціології як науки та професії; ознайомитися з процесом виникнення та становлення соціології як самостійної науки та специфікою організації й функціонування суспільства.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента «Вступ до спеціальності» є:

- з'ясувати особливості соціології як науки та професії;
- ознайомити здобувачів з процесом виникнення та становлення соціології як самостійної науки дослідження текстових форм культури;
- сформулювати уяву про сутність, зміст і структуру суспільства;
- ознайомити здобувачів з категорійним апаратом дослідження текстових форм культури; сучасний образ соціології як науки.

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі повинні:

знати: предмет освітнього компонента, його структуру, понятійний апарат; основні етапи становлення й розвитку соціології; роль соціології у розв'язанні суспільних задач; особливості пізнавальної діяльності соціолога;

вміти: застосовувати соціологічні поняття, концепції та теорії для інтерпретації соціальних явищ і процесів; узагальнювати та зіставляти результати різних соціологічних досліджень, визначати соціальні проблеми, їх можливі структурні та культурні чинники.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ЗДОБУВАЧАМИ

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК07. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.

СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в громадянському суспільстві України та в світовій спільноті в цілому.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

PH01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.

PH02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.

PH03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в громадянському суспільстві України та в світовій спільноті в цілому.

PH04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціально-культурних, економічних, політичних явищ у контексті професійних задач.

SOFT-SKILLS, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

Комунікація
Узгоджена робота
Вирішення проблем
Тайм-менеджмент
Ухвалення рішень
Організаційний
Врегулювання конфліктів

КОМПЕТЕНТНОСТІ, НАПРАВЛЕНІ НА ДОСЯГНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

Якісна освіта
Навчання впродовж усього життя для всіх
Гендерної рівності
Скорочення нерівності

ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	Лекція	Семінарське заняття	Самостійна робота	Всього (годин, кредитів)
Кількість годин денна форма	16	28	46	90/3 кр.

Підсумковий контроль –залік

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Під час занять вітається активне включення здобувачів в обговорення, виконання практико-орієнтованих завдань, створюється творчий простір для формування практичних умінь і навичок роботи в різних галузях психологічної практики, дотримується студентоцентрований підхід до здобувачів. При оцінюванні враховується пізнавальна активність, креативність здобувачів, глибина засвоєного матеріалу.

Завдання викладач надає наприкінці заняття, а також висвітлює на сторінці Центру дистанційних освітніх технологій.

При опануванні курсу слід дотримуватись академічної доброчесності. Роботи повинні бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані

джерела, фабрикування джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних девайсів), втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності є підставою незарахування роботи викладачем. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувач повинен повторно виконати роботу. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, сервіс центру дистанційних освітніх технологій).

Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у Проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj>

Здобувачі мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті.

Освітній процес під час військового стану здійснюється у синхронно-асинхронному форматі з обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час повітряних тривог.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ПЕРЕЛІК ТЕМ (МОДУЛІВ)	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ДЕННА ФОРМА				РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
	Л	ПР	СР	ВСЬОГО	
Тема 1. Місце соціології серед різних царин науки	2	2	4	8	1, 4, 5
Тема 2. Соціологія як наука	2	2	5	9	1, 5, 8
Тема 3. Соціологія як професія	2	2	5	9	4, 8, 13
Тема 4. Соціологія у світлі «соціології знання»		2	4	8	4, 5, 7
Тема 5. Виникнення та становлення соціології як самостійної науки	2	4	5	11	3, 4, 8
Тема 6. Вітчизняна соціологія: проблеми й перспективи розвитку	2	4	4	8	1, 4, 10
Тема 7. Суспільство як система	2	4	5	11	4, 5, 8
Тема 8. Емпірична соціологія	2	2	5	9	2, 15, 16
Тема 9. Особливості пізнавальної діяльності соціолога	2	4	5	11	2, 15, 16
Тема 10. Соціологія як соціально-практична діяльність		2	4	6	1, 2, 15
Усього	16	28	46	90	

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Частина 1. Основні питання теорії соціології

Тема 1. Місце соціології серед різних царин науки

Знання та наука. Наукові та позанаукові форми знання. Науки природничі та суспільні.

Соціологія — наукове знання про суспільство. Взаємовідносини соціології та історії. Соціологія як повсякденне знання. Специфіка пізнавальних способів і дослідницьких процедур при вивченні суспільних явищ.

Соціологія та філософія. Соціологія та інші науки про людину і суспільство. Соціологічний “кут погляду” та його сутність. Багатоманітність визначення соціології.

Тема 2. Соціологія як наука

Специфіка соціології як наукової дисципліни та наукової галузі сучасного суспільствознавства. Місце та роль соціології в системі соціальних і гуманітарних наук. Соціологічні та позанаукові форми пізнання суспільства. Основні суб'єкти суспільного життя: індивіди, суспільні групи та соціальні інститути. Проблема визначення предмета та об'єкта соціології. Категоріальна система соціології та особливості соціологічних категорій. Основні соціологічні категорії: "суспільство", "соціальна реальність", "соціальна структура", "соціальне явище", "соціальний процес", "соціалізація", "комунікація", "особистість".

Концептуальна організація соціології: поняття теоретичної та прикладної наукової соціології. Сучасні тлумачення структури соціологічного знання: макро-, мезо- та мікрорівні соціологічного знання. Загальносоціологічна теорія та її роль у пізнанні суспільства.

Типологія функцій соціології: пізнавальні та практичні функції. Специфіка та зміст пізнавальних функцій соціології: світоглядної, гносеологічної, пояснювальної, методологічної, критичної, ідеологічної, евристичної, інформаційної, прогностичної та аксіологічної функцій соціології. Специфіка та зміст практичних функцій соціології: експертно-діагностичної, проєктивної, управлінської, освітньої, експериментальної. Роль і практична значущість соціології в процесах демократизації українського суспільства.

Тема 3. Соціологія як професія

Багатоманітність соціологічної діяльності. Роль соціології у розв'язанні суспільних завдань. Залежність впливу соціології на суспільство від соціальних запитів суспільства, його готовності прийняти й використати наукові рекомендації.

ОП Соціологія, ціль освітньої програми: зміст, значення та шляхи досягнення.

Розширення масштабів соціологічної діяльності. Інституція та галузація соціологічної освіти. Розширення спеціальної підготовки соціологів відповідно до певних програмних вимог та стандартів. Вжиткові соціологічні знання: знання та вміння соціолога. Спрямування вжиткової соціології на отримання соціологічного знання, необхідного для розв'язання безпосередньо практичних завдань.

Роль навчальної та виробничої практик у формуванні фахових компетентностей здобувача освіти. Громадська позиція соціолога. Взаємодія соціологів з владними структурами. "Соціальні запити" суспільства. Типи взаємин соціології та політики: маніпулятивний, критичний, узгоджений. Моральні принципи соціолога. Етика соціологічного дослідження. "Інтелектуальна чесність" соціолога. Кодифікування правил через "Професійні кодекси" та "Кодекси етики".

Тема 4. Соціологія у світлі “соціології знання”

Соціологія знання та соціологія науки. Вплив суспільства на соціологію. Чинники, що зумовлюють її природу. Соціальний запит і зовнішній стимул як фактори впливу на соціологію.

Головні етапи становлення й розвитку соціології. Соціологія та протосоціологія. Сучасний образ соціології як науки. Цілі науки та їх реалізація.

Тема 5. Виникнення та становлення соціології як самостійної науки.

Передісторія соціологічної науки. Погляди давніх філософів на соціологічні проблеми. Особливості розвитку суспільних наук у се-редньовіччі. Передумови та причини появи соціології як самостійної науки.

Особливості розвитку соціологічної науки на початковому етапі. Позитивізм Конта, його соціологічна суть і спрямування. Ідеї соціальної фізики. Соціальна статика і соціальна динаміка. Основний метод

соціологічного дослідження за О. Контом.

Тема 6. Вітчизняна соціологія, проблеми й перспективи розвитку

Витоки української протосоціології. Пам'ятки усної, писемної творчості й спроби пояснити суть соціального. Вплив українського козацтва як соціального феномена на розвиток протосоціології.

Місце творів І. Вишенського у розвитку протосоціології. Соціально-політичні концепції Києво-Могилянської академії. Вплив творчості Г. Сковороди на становлення української протосоціології.

Внесок у розвиток пізнання соціального представниками Кирило-Мефодіївського товариства.

Вплив західних соціологів на його становлення. С. Подолинський, М. Грушевський, Б. Кістяківський, М. Драгоманов і їх соціологічні погляди.

Особливості розвитку сучасної вітчизняної соціології.

Частина 2. Теоретичні основи соціологічного пізнання

Тема 7. Суспільство як система.

Соціологічні уявлення про суспільство. Закони розвитку суспільства. Суспільство як система. Структурні елементи суспільної системи. Соціальні підсистеми, їх елементи і взаємодія.

Соціальна структура як предмет соціологічної теорії. Типи соціальної структури.

Статусно-рольова структура суспільства і груп.

Поняття соціальної спільності, соціальної організації, соціального інституту, їх типи, функції.

Соціальні групи та їх типи. Етнічні спільності як найдавніші форми соціальних груп. Касти, класи, соціальні стани і верстви. Соціальна нерівність. Соціальні еліти. Натовпи, маси, публіка. Проблема соціального партнерства. Соціальні зв'язки, відносини, процеси. Класифікація процесів. Сучасні соціологічні концепції, теорія конфліктів, структурний функціоналізм.

Тема 8. Емпірична соціологія

Поняття про соціологічне дослідження, його різновиди. Основні етапи й процедури соціологічного дослідження. Програма як виклад та обґрунтування методологічних, методичних і процедурних основ дослідження.

Загальна характеристика і класифікація методів збирання первинної соціологічної інформації. Аналіз документів як джерело інформації, його місце серед інших методів збирання інформації. Поняття документів у соціології. Види документів, їх класифікація. Основні правила вибору документних джерел. Співвідношення якісного і кількісного аналізу документів.

Спостереження у соціології, його загальна характеристика і місце серед інших методів збирання первинної соціологічної інформації. Види спостереження, їх переваги і недоліки. Особливості використання різних видів спостереження. Визначення предмета, об'єкта, ситуації, ознак та одиниць спостереження.

Опитування як метод збирання соціологічної інформації, його місце серед інших методів. Різновиди опитування, їх переваги, недоліки, цільове призначення. Основні правила побудови питальника. Види й функції питань.

Особливості анкетування. Анкета, її структура. Вимоги до анкети й анкетера.

Специфіка інтерв'ю, його організація. Вимоги до інтерв'юєрів. Реєстрація результатів інтерв'ю.

Тема 9. Особливості пізнавальної діяльності суспільства.

Пізнання як творчість. Проблема істини в пізнанні. Пізнавальна творчість як пізнання можливостей. Об'єктивні та суб'єктивні характеристики істини. Абсолютна й відносна істина.

Наукове передбачення. Пізнання як шлях вирішення суспільних проблем. Дослідний рівень пізнання. Пізнавальний процес як взаємодія логіки та інтуїції.

Тема 10. Соціологія та соціально-практична діяльність.

Соціальне проектування та соціально-інженерна діяльність. Соціальні технології.

Соціолог у ролі соціального інженера. Соціальні проблеми, розв'язані соціологами. Проблема

гуманізації соціологічної діяльності.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1	Виконання практико-орієнтованого завдання
2	Виконання творчого завдання.
3	Виконання практико-орієнтованого завдання

Творчі завдання:

1. Підготувати есе на тему «Роль та значення соціолога в сучасному суспільстві». Опишіть, як Ви уявляєте професійну діяльність соціолога. ПР впливають на формування суспільної думки і які виклики стоять перед ПР-спеціалістами.
2. Дослідження історії розвитку соціологічного знання. Підготуйте доповідь про еволюцію соціологічного знання, зосереджуючись на ключових етапах і постатях, що вплинули на його розвиток.
3. Підготувати есе на тему «Особливості соціологічного «кута погляду». Розгляньте особливості дослідження суспільних процесів соціологом та відмінність від інших наук, що вивчають суспільство.
4. Підготувати есе на тему «Чому я хочу бути соціологом». Опишіть власні уявлення про майбутню професійну діяльність.
5. Підготувати есе на тему «Сфери діяльності соціолога». Розгляньте де і ким може працювати соціолог та в чому сутність багатоманітної соціологічної діяльності.
6. . Підготувати тези на тему «Взаємодія соціолога з владними структурами». Напишіть чому представники влади ігнорують соціологічну інформацію і чому так важливо на сьогодні тісна співпраця влади з соціологами у нашій країні.
7. Підготувати есе на тему «Роль та значення громадської думки в соціологічному дослідженні». Дослідіть з якою метою соціолог досліджує громадську думку та яку роль вона відіграє в соціологічному дослідженні.
8. Підготувати доповідь про основні причини незатребуваності соціології в нашій країні. Опишіть особливості маніпулятивного характеру взаємодії соціології та влади.

Практико-орієнтовані завдання:

1. Дослідження виникнення та становлення соціології як самостійної науки. Підготувати доповідь про роль Г. Спенсера, М. Вебера та Е. Дюркгейма у розвитку соціології як науки.
2. Аналіз впливу соціальних мереж на формування суспільної думки. Ви досліджуєте вплив соціальних мереж на формування суспільної думки. Які методи пізнання варто використати для отримання об'єктивних результатів?
3. Дослідження проблеми трудової міграції українців. Ваша соціологічна компанія отримала завдання дослідити проблему трудової міграції українців. Як ви побудуєте опитувальник, щоб отримати релевантні результати?
4. Аналіз ролі та практичної значущості соціології в процесі демократизації українського суспільства. Проаналізуйте можливості впливу соціології на політичне життя суспільства.
5. Дослідження рівня задоволеності громадян роботою комунальних служб міста. Ви є соціологом у міській адміністрації. Ваше завдання – оцінити рівень задоволеності громадян

роботою комунальних служб. Які методи збору інформації ви використаєте та як представите результати?

6. Аналіз співпраці соціології з економікою та правознавством. Вчені досліджують вплив економічної кризи на рівень злочинності. Як соціологія може співпрацювати з економікою та правознавством у цьому дослідженні?

7. Дослідження взаємодії влади з соціологами. Опишіть, як державні органи використовують соціологію для взаємодії з громадянами та чому соціологу залишається нині лише роль спостерігача, який смиренно описує нинішній стан суспільства.

8. Аналіз значення соціології у вирішенні суспільних проблем. Проаналізуйте необхідність соціологічного дослідження суспільних проблем для прогресивного розвитку суспільства.

9. Аналіз рівня безробіття у суспільстві. У суспільстві зростає рівень безробіття. Як соціологія може пояснити цю проблему та запропонувати шляхи її вирішення?

10. Дослідження практичної значущості соціології в процесі демократизації українського суспільства. Опишіть професійну діяльність соціолога та необхідність соціологічного знання для демократизації українського суспільства.

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Місце соціології серед інших царин науки.
2. Соціологія та суспільство.
3. Функції соціології.
4. Роль соціології у розвитку сучасного українського суспільства.
5. Соціолог як дослідник
6. Громадянська позиція соціолога.
7. Етика соціологічної діяльності.
8. Соціологія знання та соціологія науки.
9. Соціальна природа соціології та чинники, що її зумовлюють.
10. Роль О. Конта у становленні соціології як науки.
11. Особливості розвитку соціології ХХ ст.
12. Сучасний образ соціології.
13. Падіння й відродження вітчизняної соціології за радянських часів.
14. Історія соціологічної думки в Україні.
15. Перспективи розвитку соціології в сучасній Україні
16. Сутність суспільства, його характеристика.
17. Соціальна структура суспільства.
18. Типи соціальної структури суспільств.
19. Основні принципи соціологічного дослідження.
20. Етапи проведення соціологічного дослідження.
21. Емпіричні методи збору соціологічної інформації.
22. Пізнавальний процес як взаємодія логіки та інтуїції.
23. Абсолютна та відносна істина.
24. Наукове передбачення.
25. Соціальне проектування та соціально-інженерна діяльність
26. Соціальні технології
27. Соціолог у ролі соціального інженера
28. Основні напрямки соціально-інженерної діяльності.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.	проблемний виклад, пояснення, спостереження і аналіз випадків, аналітичний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни	Поточний контроль: захист презентації, доповідь, самоконтроль. Підсумковий контроль: залік.
РН02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.	пояснення, спостереження і аналіз випадків, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, методи інтерактивного навчання, створення ситуації зацікавленості	Поточний контроль: оцінювання розробленої програми, практичний контроль. Підсумковий контроль: залік.
ПР03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в громадянському суспільстві України та в світовій спільноті в цілому.	навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни, мозковий штурм, виконання індивідуальних навчальних завдань, спостереження і аналіз випадків	Поточний контроль: захист презентації, доповідь, самоконтроль. Підсумковий контроль: залік.
РН07. Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.	проблемний виклад, пояснення, спостереження і аналіз випадків, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни	Поточний контроль: захист презентації, доповідь, самоконтроль. Підсумковий контроль: залік.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ФОРМ І ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладач визначає види самостійної роботи здобувачам. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи

здобувачів складає 30 балів.

Підсумковий контроль знань – вид контролю, який проводиться наприкінці навчального семестру у формі екзамену, раліку/диференційного заліку.

Загальний бал (ЗБ) з освітнього компонента складається з суми балів, отриманих за навчальну, самостійну роботу та підсумковий контроль знань.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи (КР), загальний бал рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено проходження навчальної практики (НП), загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + НП) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; НП = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи та проходження навчальної практики, загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР + НП) / 3$, де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів; НП = 100 балів.

Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента			
Види навчальної діяльності здобувача, які підлягають оцінюванню		Частина 1 : Основні питання теорії соціології	Частина 2: Теоретичні основи соціологічного пізнання
	Робота на навчальних заняттях (максимальний сумарний бал – 30):		
	Оберіть одну з соціально-гуманітарних наук (наприклад, соціологію) та дослідіть її історичний розвиток. Виділіть ключові філософські ідеї, які мали значний вплив на формування цієї науки. Проаналізуйте, як ці філософські ідеї відобразилися в основних поняттях, теоріях та методах дослідження обраної науки. Дослідження взаємодії соціологів з владними структурами. Опишіть, як державні органи використовують соціологію у своїй діяльності.	10	
	Есе на тему «Погляди давніх філософів (наприклад, античність та Новий час) на соціологічні проблеми».	5	
	Підготувати есе на тему «Роль та значення громадської думки в соціологічному дослідженні». Дослідіть з якою метою соціолог досліджує громадську думку та яку роль вона відіграє в соціологічному дослідженні.		5
	Аналіз ролі та практичної значущості соціології в процесі демократизації українського суспільства. Проаналізуйте можливості впливу соціології на політичне життя суспільства.		10
	Самостійна робота студента (максимальний сумарний бал – 30):		
	Дослідження виникнення та становлення соціології як	10	

	самостійної науки. Підготувати доповідь про роль Г. Спенсера, М. Вебера та Е. Дюркгейма у розвитку соціології як науки.	
	Підготувати доповідь про основні причини незатребуваності соціології в нашій країні. Опишіть особливості маніпулятивного характеру взаємодії соціології та влади.	10
	Дослідження взаємодії влади з соціологами. Опишіть, як державні органи використовують соціологію для взаємодії з громадянами та чому соціологу залишається нині лише роль спостерігача, який смиренно описує нинішній стан суспільства.	10
	Підсумковий контроль: залік (максимальний бал – 40)	
	Загальний бал (максимальний бал – 100)	

Оцінювання видів навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Підготовка і захист завдання	Максимально 5 балів: –5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, –4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, –3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, –1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат. 0 балів – відповідь відсутня
Творчі завдання/Практико-орієнтовані завдання	Максимально 10 балів: 9-10 балів - завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності; демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ; здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 8 балів - завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності,

	демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, частково здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 6-7 балів - завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки, може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях, демонструє достатній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов не вдається 5 балів – завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних навчальних ситуаціях; демонструє посередній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 3-4 балів - завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; усвідомлює недостатній обсяг інформації, виявляє розуміння висновків з певного питання; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу, демонструє низький рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 2-3 балів - завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; більшість передбачених завдань не виконано 0-1 балів - необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією, необхідні практичні вміння і навички не сформовані
--	---

Підсумковим контролем на освітньому компоненті є залік, на його складання надається 40 балів. Залік включає 2 теоретичні питання (максимально оцінюється в 20 балів), практичне завдання (максимально оцінюється в 20 балів).

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	Оцінювання теоре	За 40 бальною шка
---	--------------	------------------	-------------------

		тично го питан ня, практ ичног о завда ння	лою
Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	відмінно	9-10	36-40
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	Добре	8	33-35
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	Добре	6-7	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	5	27-29
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	3-4	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання)	2-3	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись	Не зараховано (з	0-1	1-20

при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)		
--	---	--	--

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики, диференційованого заліку	для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C	Добре	
64-73	D	Задовільно	
60-63	E	Задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>

Викладач надає здобувачам актуальну інформацію про підвищення рівня професійної підготовки та можливе перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінках освітніх компонентів на ЦОДТ, а також в telegram-групах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна

1. Аблов А. Ф. Загальна соціологія: конспект лекцій. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 130 с.
2. Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціологічні дослідження :. посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених. К.:Дух і Літера, 2015. 380 с.
3. Гуменюк Л.Й. Соціологія: х рестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Львів: ЛьвДУВС, 2019.
4. Історія української соціології. XIX-XXI: навчальний посібник / за редакцією В. П. Степаненка і К. В. Батаєвої. Київ: Інститут соціології НАН України, 2023. 566 с.

5. Конспект лекцій з дисципліни „Вступ до спеціальності” для студентів спеціальності „Соціологія”/ укл.: І. І. Мачуліна. Дніпродзержинськ, ДДТУ, 2015р. 60 с.
6. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія: загальний курс : підручник. 4-те вид. Затвер. МОНУ. 2023 р. 408 с
7. Рожанська Н.В., Дрожанова О.М., Онофрійчук О.А. Загальна соціологічна теорія: навчальний посібник. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. П.Могили, 2017. 336 с.
8. Сокур'янська Л.Г. Вступ до соціології. Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2017. 205 с.
9. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір / за наук. ред. М.О. Шульги. Київ: Інститут соціології НАН України, 2017. 198 с.
10. Теоретики світової соціології: життя та творчий спадок. НАН України, 2022. 410 с.
13. Шевченко З. В. Соціологія: навчально-методичний посібник. Черкаси: вид-ць Чабаненко Ю., 2023. 72с.
14. Якубовський О. П. Державна влада і громадянське суспільство: система взаємодії : монографія. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2014. 196 с.

Додаткова

15. Гоблик В. В. Прикладна соціологія: логістика і методи дослідження: навчальний посібник. Мукачево: РВВ МДУ, 2021. 108 с.
16. Досвід Cedos: Соціальні дослідження для суспільних трансформацій. К.: Аналітичний центр Cedos, 2021. 120 с.
17. Європейський досвід нормативно-правового забезпечення розвитку інформаційного суспільства: висновки для України: аналітична доповідь / національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Gnatyuk59546.pdf>.
18. Коблянська І., Костецька І. Сприяння розвитку емпіричних академічних досліджень в Україні: навчально-методичні матеріали. 2023. 124 с.
19. Малоголова Т. Публічна політика та публічна влада: концептуальні підходи до аналізу. Геополітика України: історія і сучасність : збірник наукових праць. Випуск 1 (22), 2019. С. 203-225.
21. Паніна Н.В. Опитування громадської думки. Для журналістів і політиків. К.: Демократичні ініціативи, 2015. 48 с.
22. Пилипенко В., Привалов, Ю. Соціокультурна детермінація модернізаційних процесів. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Київ: Інститут соціології НАН України, 2018.
23. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір / за ред. М.О. шульги. Київ: Інститут соціології НАН України, 2017. 198 с.
24. Штомпка Пйотр. Соціологія. Аналіз суспільства. Львів: Колір ПРО, 2020. 800 с.
- Griffiths H., Keirns N., Strayer E., Cody-Rydzewski S., Scaramuzzo G., Sadler T., Vyain S., Bry J., Jones F. Introduction to Sociology. 2e 2nd Edition, Kindle Edition. OpenStax (Editor), 2015. URL: <https://openstax.org/details/books/introduction-sociology-2e?Book%20details>

Інформаційні ресурси в інтернеті.

1. Інститут соціології НАН України | Інститут соціології НАН URL: <http://www.i-soc.com.ua>
2. Київський міжнародний інститут соціології URL: <https://www.kiis.com.ua>
3. GfK Ukraine www. URL: <https://www.gfk.com/uk-ua>
4. Соціологическая группа «Рейтинг» (Rating Group Ukraine) URL: <http://ratinggroup.ua>
5. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва URL: <https://dif.org.ua>
6. Соціологічна агенція «Фама» URL: <http://famalviv.com.ua>
7. Центр SOCIS URL: <http://socis.kiev.ua>
8. ispp.org.ua – офіційний сайт Інституту соціальної та політичної психології АПН України
9. URL: <http://socionet.ru/> - Соціонет – інформаційний простір з суспільних наук

10. URL: <http://www.socium.info/library.html> – бібліотека соціологічної літератури
11. URL: <http://www.studfiles.ru/all-vuz/879/folder:2208/> - бібліотека соціологічної літератури
12. URL: www.uceps.com.ua/ukr/all/sociology (Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м. Київ).
13. URL: www.ukrstat.gov.ua (Статистичні матеріали Держкомстату України)
14. URL: www.sociology.kharkov.ua (Домашня сторінка харківських соціологів)
15. URL: www.i-soc.com.ua (Домашня сторінка Інституту соціології НАН України)

Публікації з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет:

1. Афанасьєва Л. Глебова Н. Глинська Л. та ін. Методологія та методи збору, аналізу та комп'ютерної обробки соціологічної інформації : навчально методичний посібник. Запоріжжя, ФОП Однорог Т.В., 2024. 408 с.
2. Афанасьєва Л. Глебова Н. Глинська Л. та ін. Соціокультурне середовище як референт модернізації сучасного українського міста : колективна монографія. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. 347 с.
3. Афанасьєва Л. Глебова Н. Глинська Л. та ін. Підготовка підсумкових документів дослідження : навчально методичний посібник. Мелітополь. ФОП Однорог Т.В., 2020. 138 с.
4. Афанасьєва Л. Глебова Н. Глинська Л. та ін. Етнічні спільноти і спільність: запорука громадської активності та довіри. Результати контент-аналізу, фокус-групових дискусій та глибинних інтерв'ю. Мелітополь-Запоріжжя, 2022. 118 с.
5. Афанасьєва Л. Глебова Н. Глинська Л. та ін. Соціологічні виміри муніципальної політики: навчально-методичний посібник.. Запоріжжя: ФОП Однорог Т.В. , 2023. 165 с.
6. Афанасьєва Л. Глебова Н. Глинська Л. та ін. Інноваційні соціологічні технології муніципальної політики : навчально-методичний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2024. 126 с.